

Студенніков Д.

МЕТАФОРА ЯК СПОСІБ ТЕРМІНОТВОРЕННЯ

Проблеми функціонування термінів у навчальному процесі, досвід упровадження інноваційних технологій при опануванні фахової мови перебувають у полі зору багатьох науковців. Широкий діапазон підходів у вивченні підмов спеціальностей охоплює багато питань щодо унормованості терміна, перекладу та редагування фахового тексту, методичного забезпечення курсу та ін. Належність наукових найменувань до розряду професіоналізмів завжди викликає суперечливі погляди щодо розмежування їх із термінами. Ліберальність у цьому питанні виявляє В. Бондалетов, указуючи на схожість цих двох понять і на поступовий перехід професіоналізмів у терміни. Учений пропонує професійні вирази називати «робочими термінами». М. Шанський теж стоїть на подібній позиції і стверджує, що професіоналізми, як і терміни, означають спеціальні поняття, тому їх називають також термінами. Мета – зосередити увагу на лексико-семантичному способі термінотворення та на розгляді питання щодо статусу таких термінологічних одиниць. Словотворча архітектоніка новоутворених спеціальних найменувань повторює загальні закономірності номінації. Творення термінів шляхом використання внутрішніх ресурсів мови є одним з найпоширеніших способів. І метафоризація – яскравий приклад цього. Наукова метафора – це слово чи словосполучення, що вжиті в переносному значенні для називання якоїсь реалії в науковій сфері за схожістю певних рис. Механізм метафоричних процесів у науці такий же, як і в художньому чи розмовному стилі. Ідентичність творення цього тропа в загальномовному і спеціальному контекстах безперечна, але все ж таки варто зауважити, що метафоричне найменування – це доволі екзотичне явище в галузевих лексичних системах. Вторгаючись у «чужі межі», воно викликає своєрідне сум'яття у свідомості суб'єкта, привертає увагу, розбавляє сухий науковий виклад, допомагає кращому запам'ятовуванню наукового поняття. Тобто наукова метафора виконує іншу функціональну роль, ніж літературна чи розмовна. Широке функціонування метафоричних найменувань природно викликає питання про їх статус, який варіюється між індивідуальними метафорами, професіоналізмами й термінами. Важливим питанням у дослідженні лексики наукових галузей, безперечно, є аналіз її головного поняття – терміна. Термін – це слово чи словесний комплекс, що співвідноситься з поняттям певної організованої галузі пізнання, які вступають у системні відносини з іншими словами та словесними комплексами й утворюють разом із ними в кожному окремому випадку та в певний час замкнену систему, котра характеризується високою інформативністю, однозначністю, точністю та експресивною нейтральністю. Науковці висувають до терміна кілька вимог, що є загальновідомими й загальноприйнятими. Однак зауважимо, що не всі вимоги повинні бути суворокатегоричними, бо термінотворення є живим і динамічним процесом.

Робота виконана під керівництвом доц. кафедри українознавства і політології Чуєшкової О. В.